Voorstel aan college en raad

Nummer:	02430000191097
Datum:	12 november 2024
Opsteller:	M. van den Berg
Portefeuillehouder:	Wethouder M. Pijnenburg
Onderwerp:	Opstellen Soortenmanagementplan (SMP)

Het college van B&W besluit:

1. Opdracht te geven voor het opstellen van een soortenmanagementplan (SMP) volgens het projectplan.
2. De gemeenteraad voor te stellen om een budget van € 365.000,- beschikbaar te stellen in 2025 voor het opstellen en uitwerken van een soortenmanagementplan.
3. De Gemeenteraad voor te stellen dit budget te dekken uit te ontvangen subsidie van de provincie €165.000,-, een onttrekking uit de bestemmingsreserve woonfonds à € 100.000,- en een onttrekking uit de bestemmingsreserve duurzaamheidsfonds à €100.000,-.

Inleiding

Aanleiding:

Om te kunnen isoleren, slopen of verbouwen van woningen en gebouwen ben je verplicht om aan de eisen met betrekking tot natuurbescherming te voldoen. Hier kan je denken aan vleermuizen die verblijven in de spouwmuur. Daarvoor moet men individueel een scan doen en een vergunning aanvragen. Om dit sneller en goedkoper te maken kunnen gemeenten een Soortenmanagementplan (SMP) opstellen. Het SMP is een managementplan waarin soortbescherming en biodiversiteit integraal geborgd worden binnen de geplande ruimtelijke ontwikkelingen en activiteiten in een gebied. Hiermee is een SMP een win-win situatie voor zowel (beschermde) dieren- en plantensoorten als voor ruimtelijke ontwikkeling. Ook wordt de gemeente een gebiedsgerichte omgevingsvergunning in het kader van de Omgevingswet verleend voor de ontwikkelingen die binnen het SMP vallen. Dit zorgt ervoor dat individuen niet zelf meer een vergunning hoeven aan te vragen bij de provincie rondom een flora en fauna activiteit. Dit bespaart geld en tijd voor de inwoner. De gemeente levert hiermee een dienst aan haar inwoners. De subsidie vanuit de provincie is niet dekkend voor het opstellen van een SMP, waarvoor extra budget nodig is.

Kader

- Concept Omgevingsvisie 2040
- Transitievisie Warmte 2021
- Beleidsuitwerking Natuur en Groen 2024

Alternatieven

Geen SMP op te stellen. Dit betekent dat inwoners zelf een ecologisch onderzoek moeten laten uitvoeren alvorens ze kunnen starten met werkzaamheden die invloed hebben op gebouwbewonende soorten. Wanneer een beschermde diersoort wordt aangetroffen, moet er een omgevingsvergunning worden aangevraagd. Dit is een duur en tijdrovend proces en voor veel particulieren een extra drempel om te gaan isoleren. Daarnaast kan er mogelijk “illegaal” worden geïsoleerd waardoor de beschermde diersoorten verder bedreigd worden.

Beoogd effect

Inwoners hoeven geen individueel tijd- en geld kostend ecologisch onderzoek uit te voeren en een omgevingsvergunning bij de Provincie aan te vragen om hun woning te isoleren. Met het doorvoeren van de compensatiemaatregelen worden (extra) verblijfplaatsen voor vleermuizen en andere gebouwbewonende diersoorten gecreëerd, waarmee de huidige populatie niet alleen in stand wordt gehouden, maar waarmee uitbreiding van de verschillende soorten wordt gefaciliteerd.

Argumenten

1.1 Met een SMP kan de isolatieopgave worden versneld, vereenvoudigd en op een natuurvriendelijke manier uitgevoerd worden, zodat de biodiversiteit beschermd blijft.

In een SMP wordt beschreven hoe, op de lange termijn van 10 jaar, natuur en biodiversiteit in een gebied op duurzame en proactieve wijze beschermd wordt, terwijl er allerlei activiteiten en ontwikkelingen in hetzelfde gebied plaatsvinden. Het SMP is een managementplan waarin soortbescherming en biodiversiteit integraal geborgd worden binnen de geplande ruimtelijke ontwikkelingen en activiteiten in een gebied. Hiermee is een SMP een win-win situatie voor zowel (beschermde) dieren- en plantensoorten als voor ruimtelijke ontwikkeling in brede zin dus naast isoleren ook voor bouwen, renoveren en slopen. Het doel

van het SMP is het actief verbeteren van de staat van instandhouding van beschermde dieren- en plantensoorten in een gebied en tegelijkertijd het meenemen van koppelkansen tussen biodiversiteit herstel en andere opgaven in een groter gebied, zoals het faciliteren van ruimtelijke ingrepen. Daarnaast draagt het SMP bij aan het terugdringen van het aantal reguliere vergunning aanvragen en daarmee procedures binnen een gemeente, omdat er een gemeente brede omgevingsvergunning in het kader van de Omgevingswet wordt verleend voor de ontwikkelingen die binnen het SMP vallen.

1.2 Daarnaast zorgt een SMP voor in kaart brengen en structuren van natuurverbetering in de bebouwde kom van Harderwijk/ Hierden.
Vanwege de grootschaligheid van een vaak integrale aanpak bieden SMP's juist kansen voor het verbeteren van natuurwaarden en biodiversiteit in een gebied, waardoor op de lange termijn duurzame instandhouding gewaarborgd kan worden voor aanwezige soorten. Belangrijke aspecten die hiermee samenhangen, zijn het vergroten van biodiversiteit, het versterken van netwerken en het verbeteren van zowel de kwaliteit als de kwantiteit van het leefgebied. Zoals het zorgen voor voldoende beschutting of insect aantrekkende beplanting.

1.3 Met een SMP kunnen mogelijke drempels worden weggenomen die de stap naar het isoleren zouden kunnen belemmeren.
Met een gebiedsgerichte omgevingsvergunning voor flora- en fauna-activiteiten en een goed werkend soortenmanagementplan (SMP) wordt een belangrijke voorwaarde voor een succesvolle isolatieaanpak mogelijk gemaakt.

2.1 Het budgetrecht ligt bij de raad
Om een besluit te nemen moet de raad over de financiën beslissen
Zoals opgenomen in de kaders voor het duurzaamheidsfond draagt het SMP bij aan het versnellen van de duurzaamheidsdoelstellingen. Door het opstellen van het SMP wordt de doorlooptijd om te isoleren verkort en kosten voor een ecologisch onderzoek per woning voorkomen. Daarnaast helpt het SMP bij de instandhouding van de inheemse soorten van Harderwijk. Dit voorstel valt in het kader stimuleren inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties. De directe impact op de duurzaamheidsdoelen is voor dit middel niet of direct uit te drukken in bespaarde CO2 uitstoot of toename van aantal per diersoort.

3.1 Toevoegingen of onttrekkingen aan reserves zijn voorbehouden aan de raad. Daarnaast dient de ontvangst van de subsidie verwerkt te worden als begrotingswijziging.
Om een besluit te nemen moet de raad over de financiën beslissen.
Doelstelling woonfonds is versnelling van de realisatie van betaalbare woningen. Het SMP kan daarbij bijdragen, er is dan aan de voorkant voor iedereen duidelijkheid en een gelijk speelveld. Dat kan het proces om tot een gedragen woningbouwplan te komen versnellen.

Kanttekeningen
1.1 Het is een langdurig traject omdat het ecologisch onderzoek veel tijd kost, waardoor mensen nog niet kunnen starten met isoleren.
Indien particulieren nu willen starten met isoleren is er ook een ecologisch onderzoek nodig wat minimaal 1 jaar kost dus ook veel tijd kost.

1.2 Momenteel zijn er veel wetenschappelijke onderzoeken naar het vaststellen of uitsluiten van vleermuisverblijven in de spouwmuur.
Indien we niet doorgaan met het opstellen van een SMP dan kunnen we te maken hebben met een nog groter probleem, geen gebiedsgerichte omgevingsvergunning betekent niet kunnen starten met isoleren. We houden hier rekening mee in de aanbesteding.

Omgevingswet
- Het SMP geeft sturing via ecologische onderzoeken voor ruimtelijke ingrepen.
- Doordat isoleren mogelijk wordt gemaakt voor de inwoners stijgt het welbevinden en draagt het bij aan de duurzaamheidsdoelen om energie te besparen.
- De kwaliteit van leefomgeving wordt mede bepaald door de natuur(beleving), biodiversiteit is daarbij van essentieel belang.

Financiën
De kosten voor het opstellen en uitwerken van een soortenmanagementplan bedragen ongeveer €400.000,-. Dit is gebaseerd op gegevens vanuit vergelijkbare gemeenten. Het overgrote deel van de kosten zal nodig zijn voor het inschakelen van een ecologisch bureau om het ecologische onderzoek uit te gaan voeren.

Deze kosten worden deels gedekt door een aan te vragen subsidie bij de provincie Gelderland van €164.915,-.
Gemeenten komen in aanmerking voor subsidie als:
- het soortenmanagementplan gericht is op het volledige stedelijk gebied van de gemeente;
- het soortenmanagementplan de informatie bevat of gaat bevatten die in bijlage 1 van de Beleidsregels soortenbescherming Gelderland staat omschreven;
- het soortenmanagementplan uiterlijk 31 december 2027 is afgerond;
- met de aanvraag een kaart en beknopte beschrijving van het plangebied wordt meegestuurd.
- er een offerte is van een adviesbureau.
De complete tekst van de regeling én de voorwaarden zijn te vinden in de Regels Subsidieverlening Gelderland 2023 paragraaf 2.20 Soortenmanagementplan.

Er bestaat een zeer gering risico dat de gemeente niet aan de voorwaarden voldoet of kan voldoen, de subsidie die al gereserveerd is voor de gemeente dan niet toegekend wordt. In dat geval zal de gemeente reeds gemaakte kosten uit de algemene reserve moeten dekken. Gezien de voorwaarden wordt deze kans zo klein geacht, dat het niet nodig is om een claim op de algemene reserve te leggen voor dit bedrag als achtervang van de subsidie.

Het voorstel is om de overige kosten op de volgende manier te dekken:
€ 35.000,- SPUK Nationaal Isolatieprogramma
€100.000,- Woonfonds
€100.000,- Duurzaamheidsfonds
Gezien de middelen vanuit de SPUK Nationaal Isolatieprogramma reeds beschikbaar zijn gesteld in de begroting, dient nog een aanvullend budget van € 365.000,- beschikbaar gesteld te worden om te komen tot het totale budget van € 400.000,-.

Voor de monitoring na het opstellen worden structurele kosten verwacht om te voldoen aan de monitoringsplicht. Hoe groot deze kosten zijn, moet nog duidelijk worden bij het opstellen van het SMP. Deze zullen worden betrokken bij de kadernota 2027-2030. De bedoeling is om dit zo laag mogelijk te houden, bijvoorbeeld door het betrekken van vrijwilligers bij de monitoring.

Duurzaamheid
Op de duurzaamheidsambitie betreft het SMP de twee thema's, energietransitie en biodiversiteit. In het SMP komen de isolatie-opgave en de natuurbeschermingsopgave bij elkaar. Om te zorgen dat er zowel een wettelijke als beleidsmatige balans ontstaat. In een SMP staat hoe de gemeente, op de lange termijn van 10 jaar, natuur en biodiversiteit in een gebied op duurzame en proactieve wijze beschermd wordt. Het SMP is een managementplan waarin soortbescherming en biodiversiteit integraal geborgd worden binnen de geplande ruimtelijke ontwikkelingen en activiteiten in een gebied. Hiermee is een SMP een win-win situatie voor zowel (beschermde) dieren- en plantensoorten als voor ruimtelijke ontwikkeling.

Communicatie
Over dit voorstel vind geen communicatie plaatst. Tijdens het opstellen van het soortenmanagementplan wordt nagedacht over de communicatie om te zorgen dat er op de juiste wijze gewerkt gaat worden. In alle verschillende fasen van het plan is een goede beschrijving en verdeling van verantwoordelijkheden, stappen en acties voorafgaand en tijdens werkzaamheden, inclusief een draaiboek met communicatielijnen en verantwoordelijkheden nodig.
Er dient een communicatieplan opgesteld te worden waarin omschreven wordt hoe communicatie met bevoegd gezag en belanghebbenden plaatsvindt, op welke wijze en met welke frequentie de communicatie plaatsvindt met betrekking tot de monitoring, evaluatie en de resultaten met het bevoegd gezag en andere belanghebbenden plaatsvindt

Uitvoering
Het opstellen van een soortenmanagementplan bestaat uit een aantal fasen en duurt ongeveer 2 jaar.
In de eerste fase komt door middel van voorbereiding een concept van plan van aanpak eruit, dan kan er een ecologisch adviseur ingeschakeld worden. Uit de gegevens van het vooronderzoek kan een definitief plan van aanpak opgesteld worden. Met dit plan kan een aanbesteding worden uitgezet voor een ecologisch adviesbureau, notitie hierbij is dat de markt nu oververhit is en dat er lange wachttijden zijn. Er is een samenwerkingsverband met gemeente Ermelo en Putten aangegaan voor het opstellen van een SMP. Hierdoor zijn we een aantrekkelijkere partij voor de markt, kunnen we kosten deels drukken en door kennis te delen kunnen er sneller stappen gezet worden.

Evaluatie
Evaluatie vindt pas plaats na vaststelling van het SMP. Dit gebeurt aan de hand van een monitoringsplan waarin is opgenomen; naleven voorwaarden, maatregelen treffen, procedures inregelen, organiseren jaarlijkse monitoring en verslaglegging naar provincie, is het SMP 10 jaar geldig.

Bijlagen
1. Projectplan SMP